

Marthi Hershler-de Wilde

Marthe (Marthi) de Wilde is geboren op 27 september 1935 in Amsterdam. Ze was de dochter van Louis de Wilde en Alida Roza (Ada) Bollegraf. Ze had een zusje Jolijn (1938).

De familie woonde in Watergraafsmeer. Ze ging naar een montessorikleuterschool in de buurt. In de oorlog moesten Joodse kinderen op een gegeven ogenblik naar een Joodse school. Er was een Joodse montessorischool in de Smitstraat in de Transvaalbuurt. Later ging ze naar een Joodse lagere school in de Oosterparkstraat.'

Marthi dook met haar zusje onder in Friesland bij de familie Brouwer. Het huis van Hielke en Gelske Brouwer en hun dochter Jantsje in Twijzel was een 'doorgangshuis'. De onderduikers sliepen er een paar dagen en daarna werd ergens anders nieuw onderdak voor ze gezocht. Ze brachten tijdens de oorlog ongeveer 100 Joden in veiligheid. Toen de Joodse zusjes De Wilde in 1943 kwamen, besloten ze dat de beide meisjes mochten blijven. Omdat de namen van de zusjes niet Joods klonken, konden ze hun eigen naam houden. Hielke was actief in het verzet, onder andere samen met het hoofd van de school. Hij bracht onderduikers onder bij familie, vrienden en dorpsgenoten. Marthi en Jolijn werden tijdens de hongervinter een tijdje bij een ander gezin ondergebracht, omdat hun onderduikvader opgepakt was wegens iets met distributiebonnen.

Hun ouders zaten in Amsterdam ondergedoken. Moeder de Wilde had een goed vals persoonsbewijs. In de Hongerwinter van 1944-1945 is ze als begeleidster met een transport van niet-Joodse Amsterdamse kinderen per boot naar het Friese platteland gekomen. Na de bevrijding kwam ook hun vader naar Friesland. In Amsterdam hadden ze geen huis meer en ze zijn de zomer bij hun pleegouders gebleven. Terug in Amsterdam woonden ze een tijdje in bij het gezin waar haar ouders ondergedoken zaten. Later konden ze een huis huren in hun oude buurt Watergraafsmeer. Vlak na de oorlog waren er geen activiteiten voor Joodse kinderen. De Joodse gemeente heeft toen de jeugdvereniging Tikwatenoë opgericht voor jongere kinderen.

Voor de oorlog bestonden er in Nederland verschillende Joodse gesloten groepen. Een doorstart na de oorlog was niet mogelijk omdat veel leden en leiders waren gedeporteerd en vermoord. Alleen in Den Haag begon de T.O.P. groep weer. Er was ook in Amsterdam belangstelling en daar werd een groep opgericht. De organisatie was, net als elke joodse organisatie, Zionistisch ingesteld. Ze richtte haar leden op wat toen nog Palestina heette en wilden hun belofte bij de installatie ook op die manier inrichten. Dit bleek in verband met de spelregels van de NPV niet mogelijk. Het installatieteken werd een Davidster. Er werden geen insignes van de NPV overgenomen en in plaats van een hoed werd een baret gedragen. De organisatie werd

Tsofioeth (Hebreeuws voor padvinderij) genoemd. De verkenners kregen de Hebreeuwse naam Tsofim en padvinders Tsofoth. Er werd eind 1947 gestart met een verkennersgroep Misjmar Tikwatenoë onder leiding van Edzard Izaks, een gediplomeerd verkennersleider. Op 20 juni 1948 werd een meisjesvendel erkend met de naam Deworah. Een jaar later, in november 1948, werd een tweede verkennersgroep opgericht, *Betsalel*, waar Jaap Cohen Mafakeed (hopman) werd. En in februari 1949 begon bij *Misjmar Tikwatenoë* een welpenhorde, Oforim in het Hebreeuws.

De Amsterdamse en Haagse groepen gingen in mei 1949 samenwerken in de Vereniging 'De Joodse Padvinders in Nederland' (JPN). Er volgden nog meer groepen, onder andere bij Joodse instellingen in Hilversum en Apeldoorn én in Enschede en Hilversum. In februari 1950 waren er acht groepen en later kwam daar nog een negende groep in Apeldoorn bij.

In januari 1950 werden de Amsterdamse groepen georganiseerd in verband met leidersgebrek. De verkenners van groep 1 Misjmar Tikwatenoë en 3 *Betsalel* gaan voorlopig samen onder de naam Bamitspah. Vanaf 1951 wordt in het Nieuw Israelietisch weekblad alleen nog maar over de horde en troep Bamitspah geschreven, naast het vendel Deworah en later de *Teixeira de Mattos* stam.

Marthi en Jolijn werden padvindster bij het vendel Deworah. De leidsters wisten in het begin helemaal niet wat de padvinderij was. Vrij snel kwam Dini Vedder als leidster. Zij kwam van de "echte" padvinderij. Het accent kwam nu te liggen op kennis van de natuur, gebruik van allerlei technieken, behulpzaam zijn en daarnaast ook enig Jodendom. Ze kochten toen ook "echte" donkerblauwe padvindstersjurken bij de winkel van Neef in de Raadhuisstraat. De activiteiten van de jongens en meisjes waren altijd gescheiden, behalve in de kampen. Toen ze in 1950 op zomerkamp in Otterlo waren, was er ook bij de jongens iemand die de "echte" padvinderij kende. Na het zomerkamp in Voorthuizen in 1951 werden een aantal meisjes te oud voor de padvinderij en ze werden daarom tot leidster gepromoveerd. Marianne Schwarz en haar vriendin Betty Halberstadt werden kabouterleidster bij het vendel Deworah. Marthi werd welpenleidster bij de Bamitspahgroep. Ze kreeg de junglenaam Bagheera. In mei 1954 vond een installatiemiddag plaats. Akela Koekkoek opende de middag en daarna werden Greet Dotsch en Marthi de Wilde als assistent padvindstersleidsters bij het vendel geïnstalleerd.

Later vertelde Marthi: *'Terugkijkend heeft de jeugdbeweging heel sterk mijn Joods bewustzijn wakker gemaakt en mijn zionistische identiteit bevorderd.'*

Ze trouwde met Israel Hershler en ze verhuisde, net als haar zusje Jolijn, naar Israël.

Meer informatie

[Israel Hershler](#)

[Nieuw Israelietisch weekblad » 16 okt 1953 - Art. 52 | Delpher](#)

[Nieuw Israelietisch weekblad » 28 mei 1954 - Art. 74 | Delpher](#)

[De terugkeer van Joodse kinderen in Buro de Vries - Omrop Fryslân](#)

[Marthi-de Wilde - Garyp](#)

[Redder van Generaties - 2020-04-25 LC Noord - 2020-04-25 print.pdf](#)

[magazine-def.pdf](#)

[#Marthi Hershler-de Wilde - Veerkracht.online](#)

[Holocaust Survivors and Victims Database -- Marthi Hershler-De Wilde](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.